

**TRØNDELAG
STATSADVOKATEMBETER**

Inspeksjonsrapport nr. 1 - 2023

Strl. § 282 og § 283

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDENDE BEMERKNINGER	3
1.1	<i>Bakgrunn for prosjektet</i>	3
1.2	<i>Nærmere om MIN-prosjektet</i>	3
1.3	<i>Sammendrag</i>	4
2.	SENTRALE OG LOKALE FØRINGER	4
2.1	<i>Sentrale føringer</i>	4
2.2	<i>Lokale føringer</i>	6
3.	DEL I – GJENNOMGANG AV VIKTIGE TILBAKEMELDINGER I ENKELTSAK 7	
4.	DEL II – GJENNOMGANG AV SENTRALE FUNN VED ANALYSE	8
4.1	<i>Saksbehandlingstid og eventuell liggetid</i>	8
4.2	<i>Straksettforskning</i>	9
4.3	<i>Bruk av beskyttende tiltak</i>	9
4.4	<i>Etterforskningsfasen</i>	10
4.4.1	<i>Formålsstyring av etterforskningen – etterforskningsplan</i>	10
4.4.2	<i>Avhør av fornærmede og mistenkte</i>	10
4.4.3	<i>Avhør av relevante vitner</i>	11
4.4.4	<i>Innhenting av digitale spor, journaler og evt. Sakkyndighet</i>	11
4.5	<i>Påtalefasen</i>	11
5.	STATSADVOKATENS VURDERINGER OG ANBEFALINGER	12

1 INNLEDENDE BEMERKNINGER

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Ved lov 122/2021 ble det gjort endringer i straffeprosessloven, herunder i §§ 65 tom 67 om fordelingen av påtalekompetansen mellom de ulike nivåene i påtalemyndigheten. De nye reglene åpner blant annet for at riksadvokaten kan gi generelle bestemmelser om delegasjon av tiltalekompetanse, og gir dessuten påtalemyndigheten i politiet myndighet til å beslutte henleggelse i alle saker med mindre riksadvokaten har besluttet noe annet.

Riksadvokaten har benyttet sin kompetanse til å gi generelle bestemmelser i Rundskriv 2/2022 datert 18. mai 2022. De generelle bestemmelsene snevrer inn henleggelseskompetansen på ulike områder, samtidig som de utvider tiltalekompetansen på andre. Blant annet gis tjenestepersoner i påtalemyndigheten i politiet med utvidet myndighet¹ tiltalekompetanse for en rekke nærmere angitte bestemmelser i både straffeloven og særlovgivningen². For strl. § 282 fremkommer følgende:

"I saker om overtredelse av straffeloven § 282 kan politimesteren og tjenestepersoner i påtalemyndigheten med utvidet myndighet etter straffeprosessloven § 67 tredje ledd avgjøre spørsmålet om tiltale fra og med 1. juli 2023"

Delegasjonen i det resterende av bestemmelsene trådte i kraft 1. juli 2022. I samråd med Trøndelag politidistrikt ble det besluttet at Trøndelag statsadvokatembeter skulle iverksette et prosjekt, heretter benevnt "MIN-prosjektet", for å undersøke og sikre at påtalemyndigheten i politidistriktet hadde tilstrekkelig kompetanse til å overta dette ansvaret fra 1. juli 2023. I tillegg ønsket en å kartlegge eventuelle forbedringspunkter for å redusere saksbehandlingstiden og øke oppklaringsprosenten. Parallelt med vårt MIN-prosjekt har politidistriktet iverksatt et pilotprosjekt benevnt RISK-prosjekt³ som også omhandler saker om mishandling i nære relasjoner, begrenset til deler av en GDE. RISK-prosjektet gjelder utprøving av en samhandlingsmodell og var først tenkt avsluttet 1. juni 2023, men som i skrivende stund er forlenget i tid og utvidet geografisk og dermed også personellmessig.

1.2 Nærmere om MIN-prosjektet

MIN-prosjektet har omfattet alle saker som er registrert som overtredelse av § 282 eller § 283 på tidspunktet hvor saken er klar for påtaleavgjørelse. Det vil si at det også omfattet saker som ble nedsubsumert til f.eks enkeltstående overtredelser av § 271, dersom denne subsumsjonsendringer var en del av påtalearbeidet. Innenfor nevnte kategori ble distriktet bedt om å sende alle saker til oss for påtaleavgjørelse, uavhengig av påtaleavgjørelsens art. Prosjektperioden var satt til 1. september 2022 til 1. april 2023. Perioden var satt for å fange opp de første sakene som ble behandlet i politiets eget RISK-prosjekt, for å se om vi gjorde funn som kunne være av betydning for evalueringen også av dette prosjektet. Til sammen er det påtaleavgjort 92 saker i prosjektperioden.

Prosjektet har vært todelt. Del I har bestått av at vi i forbindelse med vurderingen av påtaleavgjørelsen har gitt en relativt omfattende tilbakemelding til påtaleansvarlig på saken i form av en e-post. Tilbakemeldingene har omfattet både forbedringspunkter, men også hva som har vært spesielt positivt med etterforskning- og påtalearbeidet i saken. Tilbakemeldingen er gitt parallelt med at vi har påtaleavgjort saken, dvs. nært opp til det tidspunktet påtalejuristene selv har jobbet med saken for at læringspotensialet skal være størst

¹ Jf straffeprosessloven § 67 tredje ledd

² Rundskriv 2/2022 pkt. 2.3

³ Nærmere beskrevet i egen prosjektbeskrivelse

mulig. Vi har forsøkt å ha fokuset på konstruktive tilbakemeldinger. Del I har utgjør hoveddelen av prosjektet.

Del II har bestått av en mer tradisjonell saksinspeksjon/kvalitetsundersøkelse hvor vi, mens vi har påtaleavgjort saken, også har vurdert en del fastsatte parametre som vi mener kan si oss noe om kvaliteten på arbeidet. Parametrene gjelder blant annet:

- Saksbehandlingstid evt. liggetid
- Er evt. straksetterforskning tilfredsstillende gjennomført
- Riktig bruk av beskyttende tiltak som besøksforbud
- Bruk av verktøy for formålsstyring under etterforskning, herunder etterforskningsplan/Indicia
- Bruk av video- og lydopptak av de sentrale forklaringene
- Innhenting av digitale bevis og dokumentasjon, herunder journaler
- Omfanget av avhør av vitner
- Er innstillingen fra påtaleansvarlig riktig
- Vurdering av subsumsjon og grunnlagene i evt. siktelser

Ved registreringen av det ovennevnte er det også registrert hvor saken er etterforsket og påtaleavgjort for å se om dette er av betydningen i forhold til de nevnte parametrene. Dette gjorde imidlertid analysen komplisert, slik at vi har begrenset oss til å se på dette opp mot RISK-prosjektet samt at det er noen kommentarer til dette under avsnittet om liggetid. Underlagsmaterialet er imidlertid tilgjengelig dersom politidistriktet selv ønsker å gå videre med denne analysen. Undersøkelsen er ikke gjort på individnivå.

I tillegg har vi som ledd i prosjektet deltatt med en statsadvokat på en fagdag om MIN- saker som politiet selv arrangerte høsten 2022, og vi har deltatt på et saksmøte i RISK- prosjektet med etterfølgende presentasjon av prosjektet.

MIN-prosjektet er gjennomført av førstestatsadvokat Unni Sandøy, statsadvokat Eli Reberg Nessimo og for deler av perioden statsadvokat Rikhard Haugen Lyng. Førstekonsult Alexander Severin Hagen har bistått i forbindelse med analysen av det innsamlede materialet.

1.3 Sammen drag

Det samlede inntrykket er at det jevnt over arbeides godt med sakstypen både på etterforsknings- og påtalestadiet. Politidistriktet jobber kontinuerlig for å forbedre og effektivisere arbeidet, selv om det fremdeles er noen forbedringspunkter å jobbe videre med. Vi har i vårt prosjekt ikke funnet grunnlag for å holde tilbake den utvidelsen av kompetansen som delegasjonsrundskrivet gir adgang til, og vi har ikke gjort funn som krever umiddelbare tiltak. For nærmere gjennomgang av våre funn vises særlig til pkt. 4 og til våre vurderinger under pkt. 5.

2. SENTRALE OG LOKALE FØRINGER

2.1 Sentrale føringer

Saksfeltet har vært en gjenganger når det gjelder prioriterte saksfelt. Dette gjelder både fra Justis- og beredskapsdepartementets side, fra POD og fra Riksadvokaten. I Mål og prioriteringsrundskrivet ⁴ i 2023 fremkommer følgende i pkt. IV:

⁴ Rundskriv 1/2023 pkt IV

"Alle overtredelser av straffeloven § 282 er prioritert. Kjernen i anvendelsesområdet for straffeloven § 282 er den vedvarende og gjentagende mishandlingen. Det er sentralt om handlingene samlet sett danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et "regime" preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold. Dette er vanskelig å avgjøre i initialfasen, og det må løpende vurderes om det aktuelle forhold rammes av bestemmelsen, om ytterligere etterforskning er egnet til å avklare dette, eller om handlingene rammes som enkeltstående overtredelser av andre straffebud om kroppskrenkelser, trusler mv., som ikke uten videre er like høyt prioritert.

Ved mistanke om alvorlig vold mot små barn, må den viktige initialfasen gis nødvendig prioritet. Kripas har svært god ekspertise på området, og i saker om vold mot små barn som blir alvorlig skadet, forventes å få varige mén eller dør, skal Kripas varsles og konsulteres allerede ved de innledende undersøkelser. Også i andre saker om vold mot små barn skal det så tidlig som mulig i etterforskningen – og fortløpende – vurderes nøye om det skal anmodes om bistand fra Kripas. Det vil i slike saker gjennomgående være behov for å innhente uttalelse fra medisinsk sakkyndige, se kvalitetsrundskrivet pkt. 4.2.4. Alle muligheter for avklaring av årsaks- og ansvarsforhold skal som hovedregel være utprøvd før en slik sak eventuelt henlegges. I en situasjon hvor det fortsatt pågår krevende faglige diskusjoner i det medisinske miljøet, er det viktig at påtalemyndigheten sørger for en særlig grundig etterforskning. Når påtalemyndigheten skal ta stilling til skyldspørsmålet er det, som i alle straffesaker, nødvendig å ta i betraktning det samlede etterforskningsresultatet.

Saksbehandlingstiden fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet for alvorlig integritetskretnende kriminalitet skal gjennomgående søkes redusert. Statsadvokatene forventes å følge utviklingen i saksbehandlingstiden på disse saksfeltene nøye. Det må tilstrebes en formålsstyrt avgrensning av etterforskningen, herunder ved bruk av etterforskningsplaner, for å redusere tidsbruken i sakene. Påtalemyndigheten må tidlig vurdere tilskjæring av etterforskningen, særlig ved internettrelaterte overgrep. Tilrettelagte avhør skal tas til rett tid, og det skal være god fremdrift i alle saker hvor barn er fornærmet, også etter at tilrettelagte avhør er gjennomført"

Videre fremkommer følgende av Disponeringsbrevet for 2023⁵:

"Statsadvokatene må ha en særskilt oppmerksomhet mot oppklaring som mål for straffesaksbehandlingen i 2023. Riksadvokaten understreker viktigheten av at statsadvokatene i sin fagledelse søker å identifisere eventuelle årsaker i politiets etterforskning og påtalebehandling som påvirker oppklaringsprosenten, og iverksetter nødvendige tiltak. Tilstrekkelig kompetanse og kapasitet, både på påtale- og etterforskersiden, står sentralt for å sikre høy kvalitet, noe som er en forutsetning for høy oppklaring"

Vi vurderer at vår MIN-undersøkelse er godt egnet som fagledelsestiltak for å kontrollere disse føringene.

Selv om bruk av etterforskningsplan er nevnt i en rekke tidligere undersøkelser tas også med de føringene som er gitt vedrørende dette fra riksadvokatens side⁶:

"På bakgrunn av ovenstående erfaringer og tilbakemeldingene fra samtlige statsadvokatembeter beslutter riksadvokaten at plikten til å utforme etterforskningsplaner utvides til saker om seksuallovbrudd mot barn og saker om vold i nære relasjoner

⁵ Brev fra Riksadvokaten av 13. februar 2023.

⁶ Direktiv om bruk av etterforskningsplaner – utvidelse av 30. mars 2015

(straffeloven § 219) med mindre den aktuelle saken er så enkel og oversiktlig at etterforskningsplan er helt unødvendig.

Det må være notoritet om hvem som besluttet at plan ikke skal utferdiges og på hvilket tidspunkt avgjørelsen ble truffet. Endres de avgjørende forutsetningene i ettertid skal etterforskningsplan utferdiges.

Når det gjelder de nærmere krav til etterforskningsplaner omerindres punktene i riksadvokatens brev 8. november 2013 s. 2-3, og disse gjelder fortsatt:

Etterforskningsplanen skal være skriftlig, og utarbeides av påtaleansvarlig i samarbeid med hovedetterforsker.

- Planen skal utarbeides så snart som mulig etter at anmeldelsen er mottatt, eller at politiet selv har opprettet straffesak. Samtidig skal det angis når etterforskningen forventes å være ferdig, hensett til de ressursene politiet har til rådighet og sakens kompleksitet.*
- Planen skal gi en oversikt over de etterforskningskritt som peker seg ut, rekkefølgen og hvem som skal ha ansvar for å utføre den, med frist for når de skal være gjennomført. Ved nevneverdige avvik bør det gis en kort merknad om hvorfor den fastsatte fristen ikke har latt seg overholde.*
- Behovet for ekstern dokumentasjon (analyserapporter, sakkyndighetsvurderinger, journalmateriale fra helse- og behandlingsinstanser mv.) må tas inn i planen og følges tett opp, slik at denne delen av informasjonsinnhenting ikke blir et forsinkende ledd.*
- For å unngå unødvendig "liggetid" og avbrudd bør det fremgå av planen hvem som skal overta ansvaret for den løpende saken dersom påtaleansvarlig eller etterforsker får et lengre fravær eller slutter.*
- Planen skal være et dynamisk og aktivt dokument i den forstand at den skal være gjenstand for oppdateringer, utvidelser og endringer, tilpasset utviklingen i den enkelte sak."*

2.2 Lokale føringer

Mishandling i nære relasjoner er ett av fire kriminalitetsområder som Trøndelag politidistrikt skal ha særlig fokus på i 2023

I politidistriktets virksomhetsplan for 2023 fremgår at distriktet har et lokalt mål om 35 % oppklaring i disse sakene. Det er ikke fastsatt noe målkrav hva gjelder saksbehandlingstid for sakstypen generelt, men i saker hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør er det fastsatt en lokal frist på 130 dager.

Som et særlig tiltak i 2023 skal gjennomføres et pilot-prosjekt om "Familiemøter" og "RISK-piloten" skal videreføres.

I forbindelse med delinspeksjon 4 – 2022 (Mishandling i nære relasjoner) ble det besluttet som tiltak i politidistriktet at det i alle saker som registreres som mishandling i nære relasjoner, straks etter registrering av saken, skal avholdes et møte mellom PÅL og PEL og at det i fellesskap skal utarbeides en etterforskningsplan.

3. DEL I – GJENNOMGANG AV VIKTIGE TILBAKEMELDINGER I ENKELTSAK

Samtlige tilbakemeldinger gitt i e-post til den enkelte politiadvokat har inneholdt både positive tilbakemeldinger og påpekning av forbedringspotensialer. Poliadvokaten har også i flere tilfeller eksplisitt blitt bedt om å viderebringe tilbakemeldinger til etterforskningsgruppa eller patruljen. I del I ønsker vi å oppsummere hovedinnholdet av disse tilbakemeldingen, selv om vi kommer tilbake til noen av temaene i del II

Det er i en rekke saker gitt tilbakemelding på at etterforskningen er hensiktsmessig og forsvarlig avgrenset. Motsatt er det ikke gitt noen tilbakemeldinger om at sakene synes "overetterforsket". Dette viser at politiet har fokus på å bruke ressursene i de riktige sakene. Videre gis det gjennomgående uttrykk for at det er gjort gode bevisvurderinger og utformet gode og presise grunnlagsbeskrivelser, samt at innstillingene og begrunnelsene for disse er grundige og gode.

Det er i et fåtall tilfeller fremhevet at avhør er for lange og med for lite fokus på sentrale bevisstema, men i all hovedsak er avhørene formålstjenlige og presise.

Det har i flere saker vært fremhevet som viktig og bra at politiet i forkant av oversendelse til statsadvokaten har sørget for oppdaterte opplysninger fra barnevernstjenesten om status i deres sak og i familien.

I flere av e-postene fremgår at lang saksbehandlingstid/liggetid har hatt konkret betydning for at det ikke ble beordret ytterligere etterforskning, eller for valg av reaksjon.

Barns straffeprosessuelle status (vitne eller fornærmet) er et gjentakende tema. Det kan virke som om barn nærmest automatisk legges inn som fornærmede ved mistanke om vold mellom foreldrene. Det er ønskelig med en mer bevisst vurdering av dette.

En annen tilbakemelding som går igjen er at meldinger/bilder/kommunikasjon kan få mindre bevisverdi når de er valgt ut og innlevert av fornærmede/mistenkte og gjerne er tatt ut av en sammenheng. Dette er ofte sentrale og tungtveiende bevis, og her må det vurderes om aktuell enhet eller konto i stedet bør sikres og gjennomgås av politiet.

Det er i flere saker kommentert at innstilling til statsadvokaten burde inneholdt opplysninger og vurderinger av tidligere saker mellom de samme parter evt tilsvarende saker med andre partnere.

Mange av sakene manglet etterforskningsplan. I tilbakemeldingene er det påpekt konkrete sannsynlige følger av dette. Videre er det fremhevet positive konsekvenser av en god og dynamisk plan i de tilfellene dette var på plass. Dette har vært for å synliggjøre behovet for, og effektene av, etterforskningsplanen.

Det har også i flere tilbakemeldinger vært påpekt at sakene bærer preg av god samhandling mellom PEL og PÅL, og særlig er det bemerket at distriktets tiltak om obligatorisk møte mellom PEL og PÅL har hatt synlige effekter. Dette er imidlertid ikke gjennomført eller dokumentert gjennomført i mange saker. Dette kan ha en sammenheng med at de sakene som er behandlet har vært registrert forut for dette at dette tiltaket ble innført.

4. DEL II – GJENNOMGANG AV SENTRALE FUNN VED ANALYSE

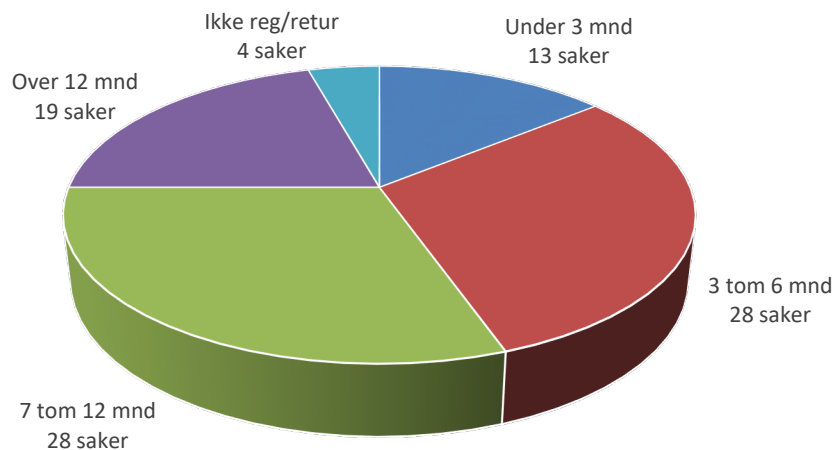
4.1 Saksbehandlingstid og eventuell liggetid

Kort saksbehandlingstid er av riksadvokaten definert som en av de sentrale kvalitetsmarkørene i Kvalitetsrundskrivet⁷. Fra innledningen til pkt. 4.6 medtas følgende:

"Det følger av EMK artikkel 6 at de enkelte saksbehandlingstrinn – fra anklage til endelig avgjørelse – skal foretas innen rimelig tid, og det er nedfelt i straffeprosessloven § 226 fjerde ledd at etterforskningen skal gjennomføres så snart som mulig, slik at ingen unødig utsettes for mistanke eller ulempe. Spørsmålet om tiltale skal avgjøres så snart saken er tilstrekkelig forberedt, jf. straffeprosessloven § 249."

Det er videre påpekt at dette er viktig ut fra hensynet til de involverte og ut fra at hurtig saksbehandling ofte vil bidra til høy oppklaring. Tidsnære bevis er viktig.

I forbindelse med analysen er sakene inndelt i 5 ulike kategorier og funnene er som følgende:

Av de analyserte sakene er 9 saker behandlet i RISK-prosjektet og av disse har alle saksbehandlingstid på mellom 1 tom 4 mnd. I og med at vårt prosjekt er i oppstartfasen av RISK-prosjektet er ikke dette funnet overraskende, men det er flere av de sakene hvor det er gitt positiv tilbakemelding på rask og god tilskjæring av sak og det bør en ta med seg i vurderingen av RISK-prosjektet.

Av de 92 sakene som er behandlet var det liggetid (perioder på over 2 måneder uten aktivitet på saken) i 34 saker, dvs. 37 % av sakene. Det var ikke liggetid i noen av sakene omfattet av RISK-prosjektet. I noen av sakene med saksbehandlingstid på over ett år oversteg også liggetiden ett år. Over 50% av sakene i MIN-prosjektet vårt er behandlet av generell påtale. Ca 75% av sakene med liggetid er behandlet av generell påtale. Tallene begynner imidlertid nå å bli relativt små, og kan være påvirket av tilfeldigheter, så betydningen av funnet må vurderes nøye

⁷ Rundskriv 3/2018 Pkt. 4.6

Det er stor variasjon i om årsaken til liggetid og lang saksbehandlingstid er oppgitt og evt. om det er hos påtale eller etterforskning tiden har gått i de sakene hvor årsaken er oppgitt. I flertallet av sakene skyldes inaktivitet påtale.

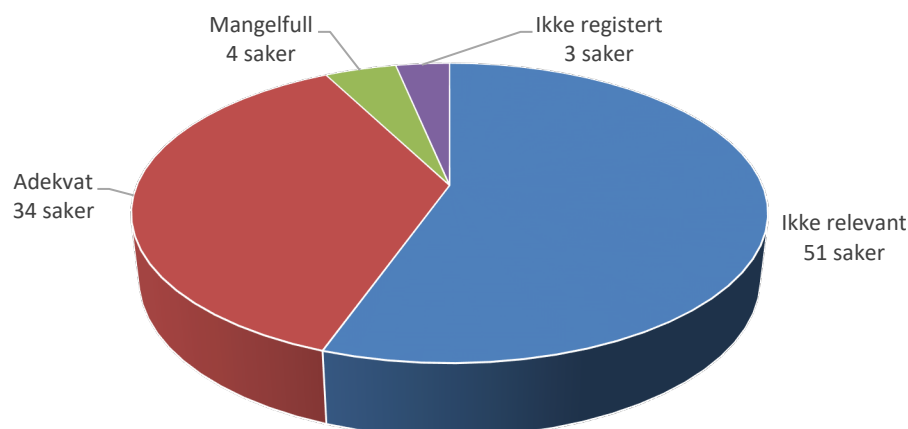
Det kan ikke beskrives som tilfredsstillende at 20% av sakene blir over 12 måneder gamle.

For god ordens skyld nevnes at de fleste sakene med lang saksbehandling- og liggetid var løftet ut av vanlig portefølje for slutføring mao hadde politiet selv tatt grep for å avslutte sakene. *Det forutsettes at sakstypen blir holdt under oppsikt fremover slik at en unngå at denne situasjonen oppstår igjen.*

4.2 Straksetterforskning

Tidsnære bevis er som nevnt ansett som viktig for å oppklare sakene. Av de undersøkte sakene var det hele 51 saker hvor dette ikke var relevant, dvs. at anmeldelsen kommer så lenge i ettertid at det ikke er en akutt situasjon å straksetterforske. Det er grunn til å tenke at dette påvirker politiets muligheter til å oppklare sakene.

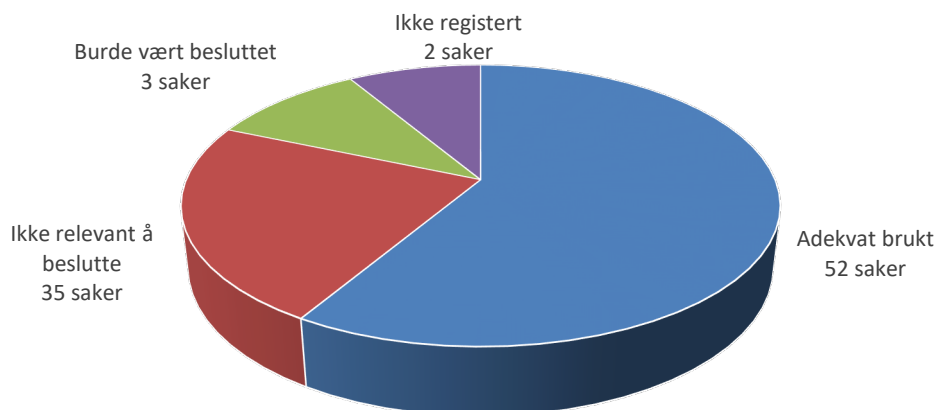
I et klart flertall av saker hvor straksetterforskning ble gjennomført var etterforskningen adekvat. Det er kun 4 saker, hvorav ingen tilhører RISK-prosjektet, hvor den er vurdert som mangelfull, noe som er et svært bra resultat.

4.3 Bruk av beskyttende tiltak

I denne sakstypen har politiets involvering flere formål. En av de er å iverksette beskyttende tiltak for å sikre de fornærmedes trygghet – eller følelse av trygghet. Dette kan være alt fra bruk av voldsalarm, besøksforbud, varetektsfengsling i de alvorligste sakene og til at barneverntjenesten setter inn tiltak der det er til barnas beste.

Igjen viser undersøkelsen gode resultater. I over 50% av sakene er det besluttet ulike av de ovennevnte tiltakene – gjerne flere i kombinasjon. Det er kun i 3 saker det er registrert som mangelfullt at det ikke er besluttet tiltak. Ingen av disse tilhører RISK-prosjektet. I de øvrige sakene er det av ulike grunner ikke funnet relevant å sette inn tiltak.

4.4 Etterforskningsfasen

4.4.1 Formålsstyring av etterforskningen – etterforskningsplan

Manglende bruk av etterforskningsplan, eller andre verktøy for formålsstyring, har vært påpekt i flere saksgjennomganger gjennomført de senere år. Plikten til å utarbeide en plan for etterforskningen i MIN-saker følger av Riksadvokatens direktiv av 30.3.2015 og gjelder i alle saker "med mindre den aktuelle saken er så enkel og oversiktlig at etterforskningsplan er helt unødvendig". Der hvor det ikke benyttes en plan skal det være notoritet rundt beslutningen.

Når det gjelder formålsstyring er det en *bedring* siden tidligere undersøkelser, selv om det fremdeles er et forbedringspotensial. Det er imidlertid vanskeligere å sette opp funnene statistisk da det er flere måter å løse oppgaven på. Vi har vurdert at det viktigste er at det er en form for påtalemessig formålsstyring og at det ikke er avgjørende om dette gjøres via logger i BL eller i et Indiciaprojekt.

I 15 av sakene er det vurdert som unødvendig å sette opp og føre en plan. I 54 av sakene er det formålsstyring enten ved opprettelse av e-plan, bruk av Indicia eller med loggføringer i BL eller en kombinasjon av disse. I 19 saker er det registrert at det ikke er noe spor av formålsstyring i verken BL eller Indicia. Om dette betyr at det ikke er formålsstyring i sakene, eller om dette gjøres på en måte som ikke sikrer notoritet, vites ikke. Det er store forskjeller i saksbehandlingstiden i de sakene hvor det ikke er notoritet på formålsstyringen, men 5 saker har saksbehandlingstid på over 12 mnd, noe som er en større andel enn ellers i saksutvalget. Tallene er imidlertid for små til å vurdere effekten av de verktøyene som brukes til formålsstyring opp mot saksbehandlingstiden. Som nevnt under del I er det lite notoritet rundt om det gjennomføres et oppstartmøte mellom PÅL og PEL slik som tidligere besluttet.

Ingen av sakene fra RISK- prosjektet inngikk i de 19 som var uten etterprøvbare formålsstyring.

4.4.2 Avhør av fornærmede og mistenkte

I forhold til avhør har vi begrenset analysen til å gjelde spørsmålet om retningslinjene for bruk av video blir fulgt når det gjelder mistenkte og fornærmede. Innhold mm er vurdert i forbindelse med den direkte tilbakemeldingen som er gitt på den enkelte sak.

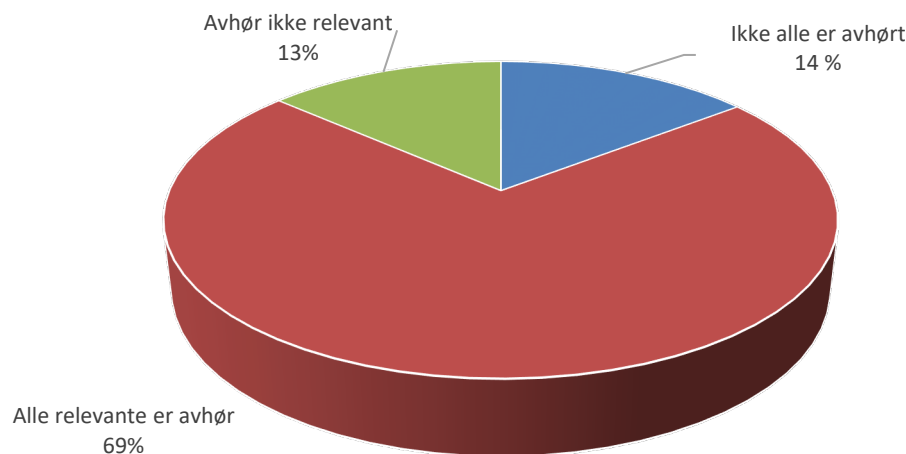
Video er kun benyttet i ca 20 av hhv mistenkte- og fornærmedeavhør dvs. ca 40 avhør totalt. I mange saker er begge avhørt ved bruk av video, dvs. at det er langt færre enn 40 saker hvor videoavhør er benyttet. Her er det et klart forbedringspotensial. I denne sakstypen er

vitnebeviset svært sentralt og det å få muligheten til å vurdere beviset på samme måte som det vil fremstå i en eventuell hovedforhandling er viktig. Dette gjelder selv om vi har kunnskap om våre begrensede evner til å vurdere troverdighet.

Lyd er gjennomgående brukt i de fleste avhørene av både siktede og fornærmede.

4.4.3 Avhør av relevante vitner

Avgrensning av etterforskningen er skjønsmessig. To kan vurdere det ulikt om et vitne er relevant eller ikke. I vår analyse har vi kun notert at det er 13 saker hvor vi vurderer at alle relevante vitner ikke er avhørt, og det er gjerne kun ett eller to vitner som nevnes i kommentarene. Ingen av de 13 sakene tilhører RISK-Prosjektet. I nesten 70% av sakene er alle relevante vitner avhørt og i ca 13 % er ikke avhør relevant. Hensyntatt at dette er en skjønsmessig vurdering, er det ikke grunnlag for å være kritisk til dette funnet. Hensyntar en prioriteringene den enkelte påtalejuristen må foreta ut fra ressurs i tillegg, kan det være helt riktig vurdering som er foretatt i de 13 nevnte sakene.

4.4.4 Innhenting av digitale spor, journaler og evt. sakkyndighet

I underkant av 40 saker er det notert at det er mangelfull eller fraværende sikring av digitale spor, dvs. i overkant av 40% av sakene. Det er også i flere saker notert at det er lagt inn enkelte meldinger ol som er forevist fra fornærmede uten at telefonen er sikret eller at det er lagt inn meldinger som er sendt/mottatt før og etter den/de fremviste meldingene. Sammenhengen meldingen står kan være sentral i vurderingen av bevisets betydning, både innholdsmessig og opp mot bevisverdi.

Når det gjelder innhenting av journaler mm var resultatene bedre. Her var det kun 18 saker hvor dette enten ikke var utført eller kun delvis var utført, selv om det ble vurdert som relevant. To av de delvis innhentede sakene tilhører RISK -prosjektet

Det er ikke gjort noen registreringer på at vurderingen av bruk av sakkyndighet har vært feil.

4.5 Påtalefasen

Det som er systematisk registrert i prosjektet er om innstillingen er treffsikker, dvs. om det er utvist godt skjønn i forbindelse med bevisvurderingen og om forholdet er riktig subsumert,

med andre ord henført under riktig straffebed. Det er også registrert om vi har vurdert grunnlagene i siktelsen som gode.

Det er kun i 6 saker det er registrert nei på om innstillingen er treffsikker, evt. at saken er returnert til ytterligere etterforskning (1 sak). I de 5 sakene hvor innstillingen er vurdert som ikke treffsikker er det ulike forhold som er anført, dvs ingen "gjengangere". Ingen av de nevnte 6 sakene tilhører RISK-prosjektet. I de øvrige sakene er bevisvurderingen og dermed innstillingen i det vesentligste tiltrådt, med noen mindre justeringer i noen saker. Hensyntatt at bevisvurdering er skjønnsmessig er dette et resultat som tilsier at det jevnt over utøves godt påtaleskjønn. Subsumsjonen er også vurdert som riktig i det alt vesentligste av sakene og det er ikke påpekt svakheter eller upresisheter ved grunnlagene i siktelsene som var utarbeidet som tilsier behov for tiltak.

5. STATSADVOKATENS VURDERINGER OG ANBEFALINGER

Et sentralt moment i vurderingen av om Trøndelag politidistrikt er i stand til å overta tiltalekompetansen i § 282- sakene er treffsikkerheten når det gjelder subsumsjon og innstillingen til påtaleavgjørelse. Vår vurdering er at *treffsikkerheten er god* i de vurderte sakene på begge disse to punktene. Det er i de aller fleste sakene utøvd *godt påtaleskjønn*.

Videre har arbeidet med MIN-prosjektet gitt oss trygghet på at politidistriktet også selv er svært opptatt av å *kontinuerlig forbedre* arbeidet med sakstypen. Det vises særlig til fagdagen de arrangerte høsten 2022, pilotprosjektet (RISK-prosjektet) som er igangsatt samt at det parallelt er igangsatt en saksflytsanalyse som også omfatter denne sakstypen.

Slik vi har vurdert det er det ikke forhold som tilsier at Trøndelag politidistrikt ikke kunne overta tiltalekompetansen for § 282 som planlagt den 1. juli 2023. Dette ble påtaleleder varslet om før den nevnte dato.

Selv om politidistriktet kan overta tiltalekompetansen for § 282, og arbeidet med disse sakene i stor grad er tilfredsstillende, betyr det ikke at det ikke er avdekket forbedringspunkter for arbeidet med denne sakstypen.

Oppklaringsprosenten er fremdeles for lav og *saksbehandlingstiden* er fremdeles for høy. I forhold til sistnevnte er det for mange saker som blir *alt for gamle* før de ferdigstilles. Dette er en stor belastning for de involverte og det forutsettes å påvirke oppklaringsprosenten. Det påvirker også Den høyre påtalemyndighet sin mulighet til å beordre ytterligere etterforskning der en ser at denne har mangler. *Kontrollen over politidistriktets portefølje bør forbedres*.

Videre ber en politidistriktet fortsette arbeidet med å få implementert gode rutiner for *påtalestyring* av etterforskningen i disse sakene. I påvente av evalueringen av RISK-prosjektet bør det fokuseres på å gjennomføre det innledende planmøtet som ble besluttet tilbake i tid.

Det resultatet som overrasket mest i negativ retning er antallet mistenkt/siktet og fornærmede-avhør som gjennomføres uten at det tas *videoopptak*. Dette må forbedres.

Det vurderes også at arbeidet med å *sikre digitale spor bedre* må fortsette. Fremdeles er det saker hvor dette ikke fremstår å ha vært særlig sentralt i etterforskningsfasen eller at sporene ikke er sikret på en god nok måte. Bedre sikring av digitale spor vil kunne ha positiv effekt på oppklaringsprosenten.

På bakgrunn av de ulike prosjektene som er igangsatt, herunder særlig RISK -prosjektet og saksflytanalysen, finner vi det ikke riktig å komme med konkrete forslag til tiltak. Det forutsettes at våre funn inngår i den *evalueringen* som skal gjøres i forbindelse med disse to prosjektene. De funnene vi har gjort tilsier at RISK-prosjektet kan føre til forbedringer i kvaliteten, men tallene våre er for små til å konkludere.

Selv om bevissituasjonen i denne sakstypen er vanskelig bør målet klart være å øke oppklaringsprosenten, enten i form av flere positive påtaleavgjørelser eller henleggelseskode som anses som oppklart. Det må også være et mål å få til forbedrede arbeidsprosesser som sikrer at en når dette målet uten at det påvirker saksbehandlingstiden. I forhold til det sistnevnte står samhandling mellom etterforskning og påtale samt formålsstyring i form av planverk helt sentralt.

Trondheim, den 12. juli 2023

Unni Sandøy mfl.